

Айвазян Олена Борисівна,
кандидат історичних наук,
відмінник освіти України,

ФАХІВЕЦЬ ВИСОКОГО КЛАСУ

Автоматизація давно зайняла в бібліотечній практиці основні позиції і теперішнім фахівцям вже важко уявити свою роботу без сучасних технічних засобів - копіювально-множильної техніки, комп'ютерів, програмного забезпечення, яке дозволяє здійснювати більшість бібліотечних технологічних процесів, зокрема й дистанційно (внесення документів в ЕК, редагування записів, систематизація, перевірка фонду, облік видачі документів користувачам, складання актів на списання тощо). Зрозуміло, що рівень автоматизації кожної бібліотеки багато в чому залежить від кадрового потенціалу, тобто наявності фахівців, які опікуються автоматизованою бібліотечно-інформаційною системою (АБІС) та розвивають її згідно з потребами бібліотеки.

Науковій бібліотеці Хмельницького національного університету (НБ ХНУ) в цьому питанні пощастило завдяки далекоглядності колишньої директорки бібліотеки, відмінниці освіти України Валентини Михайлівни Петрицької, яка вже на початку 90-х років минулого століття розуміла важливість комп'ютеризації бібліотеки, добивалася придбання ПК, першого програмного (ще немережевого) продукту, займалася пошуком спеціалістів, які б володіли фаховими технічними та базовими бібліотечними знаннями [3]. Саме таким фахівцем стала Валентина Олексіївна Глухенька, яка розпочала активне запровадження новітніх технологій у практику роботи університетської книгозбірні і, найголовніше, зібрала команду однодумців, які й досі ефективно працюють над розвитком можливостей бібліотеки, технологічні процеси якої весь час зазнають змін [5].

Займався запровадженням процесів автоматизації в НБ ХНУ і Юрій Валентинович Костров, який багато зробив для розвитку АБІС бібліотеки, а зараз очолює відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення (ВІТКЗ). Він не лише власноруч створив локальну бібліотечну мережу, яку розвиває і підтримує до цього часу, але й відповідає за технічний парк книгозбірні (майже 100 одиниць - від комп'ютерів до мікрофонів та колонок, проекторів та екранів для проведення масових заходів та ін.). Опікується він і програмними продуктами, і серверами бібліотеки, і навчанням персоналу, і багато чим іншим, що не може зробити звичайний бібліотекар.

Короткі біографічні відомості про Ю. В. Кострова вже неодноразово розміщувались у довідкових матеріалах про НБ ХНУ, публікаціях щодо розвитку автоматизації в бібліотеці [2, с. 892]. Метою цієї статті є більш докладне висвітлення ролі фахівця у створенні сучасного інформаційного середовища в бібліотеці університету та його впливу на розвиток бібліотечної справи в регіоні.

Народився Ю. В. Костров 8 січня 1970 року в м. Хмельницькому, у звичайній сім'ї інженерів - Валентина Мефодійовича і Ольги Яківни. Професія батьків не могла не вплинути на подальшу долю єдиного сина. Після закінчення

Хмельницької ЗОШ № 24 навчався в ПТУ № 11, а потім - у Хмельницькому національному університеті за спеціальністю «Радіотехніка».

Трудову діяльність Юрій Валентинович розпочав у 18 років на Хмельницькому радіотехнічному заводі монтажником радіоапаратури IV розряду, де працював 10 років, доки завод не почав втрачати свої позиції, як і більшість підприємств наприкінці 90-х років минулого століття. Щоб забезпечити сім'ю (дружину і маленького сина), пішов працювати на приватне підприємство на посаду техника-електронщика з обслуговування та ремонту електронних касових апаратів. Робота не була ані цікавою, ані високооплачуваною, ані стабільною. За оголошенням у квітні 2001 року Ю. В. Костров прийшов у бібліотеку тоді ще Технологічного університету Поділля і був прийнятий на посаду техника у відділ автоматизації. Опинившись в абсолютно незвичному для себе бібліотечному середовищі, він за короткий час опанував специфіку роботи, виявляючи наполегливість, завзятість і працьовитість. Працюючи на такій важливій ділянці, як автоматизація бібліотечних процесів, Юрій Валентинович зрозумів, що потрібна подальша освіта і 2003 року вступив на заочне відділення університету, після закінчення якого отримав диплом спеціаліста з радіотехніки. Поєднуючи навчання з роботою, разом із фаховими знаннями отримував практичні знання з багатофункціональної бібліотечної справи, яка поступово займала все більше місця в його житті. У 2008 році був переведений на посаду завідувача сектору технічного забезпечення, а через три роки очолив відділ інформаційного та комп'ютерного забезпечення.

У своїх спогадах тодішня директорка НБ ХНУ Валентина Петрицька так характеризувала роботу Юрія Кострова того періоду: «Про вагомий вклад у впровадження комп'ютерних технологій Юрія Валентиновича Кострова можна говорити багато. Великої подяки заслуговує ця добра, виражена і талановита людина. В його активі багато корисних справ: від технічного обслуговування нової техніки, модернізації і безкінечних ремонтів, навчання співробітників... Ми називаємо Юрія Валентиновича «швидкою допомогою» - нікому не відмовляє, робить все на найвищому професійному рівні...» [4.С.61].

«Надійність та безперебійність», «мультизадачність», «уміння вирішувати проблеми» - так характеризують сьогодні роботу Юрія Валентиновича та його відділу колеги по роботі. І це не перебільшення, адже саме від роботи ІТ-фахівців, яких у відділі троє, залежить практично вся діяльність книгозбірні, особливо в умовах дистанційної роботи. За 20 років роботи в бібліотеці Ю. В. Кострову довелося оволодіти вміннями та навичками системного адміністратора, програміста, менеджера, маркетолога, майстра з ремонту та модернізації технічних засобів, що дозволяє швидко адаптувати нові технології в бібліотечні процеси. Зокрема, значним є внесок Ю. В. Кострова у розвиток БД власної генерації, в заснування нового сайту, адаптованого до мобільних пристроїв, в організацію дистанційної роботи бібліотеки та віддаленого обслуговування користувачів в умовах карантину COVID-19, впровадження нових вебсервісів для розвитку систем комунікації, інформування та інших послуг.

Серед доробку Юрія Валентиновича як програміста -

розробка програми друку штрих-кодів для книг та журналів, адаптація програмного забезпечення для створення репозитарію наукових публікацій викладачів ХНУ, яка впливає на імідж та рейтинг університету, зокрема й розробка і впровадження програмної підтримки роботи комп'ютерів в мережі бібліотеки, серверів бібліотеки (Web, Linux, Internet, Windows 2003, SQL Server 2005), програмних продуктів «УФД/Бібліотека», «ЛПА: ЗАКОН», «Антиплагіаризм» тощо. Наразі Ю. В. Костров разом з представниками університету налагоджує співпрацю з Національним репозитарієм академічних текстів з метою більш повної перевірки на антиплагіат наукових робіт університету в рамках сприяння академічній доброчесності.

Варто відзначити, що Юрій Валентинович, який очолює ВІТКЗ в бібліотеці - методичному центрі бібліотек ЗВО Хмельницької області, активно сприяє запровадженню інновацій та їх підтримці в інших книгозбірнях області та міста, має наукові публікації, презентує досвід книгозбірні на науково-практичних конференціях, сприяє видавничій діяльності наукової бібліотеки, неодноразово відзначався грамотами ХНУ, Хмельницького обласного управління культури, облдержадміністрації тощо [1; 6].

Існує багато міфів про ІТ-спеціалістів, зокрема, що вони відлюдники, що для них не важливий побут і, взагалі, вони - диваки. За 20 років своєї роботи в бібліотеці Юрій Валентинович повністю спростував ці твердження. І хоч він єдиний чоловік у жіночому колективі, завжди бере активну участь у всіх колективних заходах книгозбірні, не цурається ані самодіяльності, ані туристичних подорожей, ані конкурсів. Понад 25 років надійним тилом для нього залишається сім'я - кохана дружина Тетяна Олексіївна та син Ігор, який продовжив династію інженерів і сьогодні ділиться з батьком професійними інноваціями.

Зрозуміло, що один в полі не воїн і розвитку АБІС сприяють й інші працівники відділу і бібліотечні фахівці. Вони всі незамінні в сучасних умовах, адже молодь наразі має кращі перспективи у професійному і матеріальному зростанні, аніж в бібліотеці, особливо ІТ-фахівці. Тому і цінуємо відданість Юрія Валентиновича бібліотечній справі, діяльність якого, без перебільшення забезпечила сучасний рівень автоматизації НБ ХНУ. У нього ще багато звершень попереду, адже технології весь час удосконалюються, тому будь-якій бібліотеці для розвитку та удосконалення бібліотечних технологій конче необхідні такі особистості та фахівці, як Юрій Валентинович Костров.

Список використаних джерел:

1. Айвазян О. Б. Веб-сайт бібліотеки як засіб ефективної взаємодії з користувачем / О. Б. Айвазян, Ю. В. Костров // Бібліотека в системі соціалізації особистості та соціального розвитку громад. : матеріали обл. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 25 верес. 2019 р.) / Управління культури, національностей, релігій та туризму Хмельниц. облдержадмін., Хмельниц. ОУНБ. - Хмельницький : Стрихар А. М, 2019. -С. 12-17.
2. Костров Юрій Валентинович // Хмельницький національний університет. Історія і сучасність : наук.-пізнав. вид. Кн. 3 : 1995 - 2015 / упоряд.: Є. М. Свіргунець, П. К. Мельник. - Хмельницький : ХНУ, 2017. - С. 892.

3. Петрицька В. М. Використання автоматизованих технологій в системі інформаційного забезпечення користувачів бібліотеки Хмельницького державного університету /В. М. Петрицька, О. Б. Айвазян // Бібліотеки у створенні єдиного інформаційного простору Хмельниччини. - 2001. - С. 27-30.
4. Петрицька В. М. Невичерпне джерело знань університету. Сторінки спогадів і роздумів директора НБ ХНУ (1984 - 2005 рр.) // Бібліотека університету: витоки та сучасність : зб. наук, статей та матеріалів. - Хмельницький, 2012.-С. 61.
5. Фоміних В. В. Захоплена своєю справою // Скарбниця знань університету (до 40-річчя бібліотеки Технологічного університету Поділля). - Хмельницький, 2002. - С. 97-101.
6. Фоміних В. В. Система Anti-Plagiarism - запорука якісної освіти в Хмельницькому національному університеті [Електронний ресурс] / В. В. Фоміних, Ю. В. Костров // Бібліотека в освітньому просторі : інформ. бюл. - Хмельницький : ХНУ, 2020. - № 25 : Академічна доброчесність та бібліотеки ЗВО. - С. 19-32. - Режим доступу: <http://library.khnu.km.ua/wp-content/uploads/2020/12/Fominyh.pdf>. - Назва з екрана.